

Nicolae Volonciu
- coordonator -

Alexandru Vasiliu
Radu Gheorghe

**NOUL COD
DE PROCEDURĂ PENALĂ ADNOTAT**
Partea specială

**Analiză comparativă
Noutăți, explicații, comentarii**

Universul Juridic
București
-2016-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**
Copyright © 2016, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
S.C. Universul Juridic S.R.L.
Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI COMERCIALIZAT
DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE
PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
VOLONCIU, NICOLAE

**Noul Cod de procedură penală adnotat : analiză comparativă,
noutăți, explicații, comentarii.** - București : Universul Juridic, 2014-
2016.

2 vol.

ISBN 978-606-673-344-1

Vol. 2 : Partea specială / Nicolae Volonciu (coord.), Radu Gheorghe,
Alexandru Vasiliu. - 2016. - Bibliogr. - ISBN 978-606-673-365-6

I. Gheorghe, Radu

II. Vasiliu, Alexandru

343(498)(094)

REDACTIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

Abrevieri

alin.	alineat
art.	articol
c.	contra
Cartă	Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene
C. civ.	Codul civil
C. pen.	noul Cod penal
C. pr. civ.	Codul de procedură civilă
CEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
Convenție	Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția europeană a drepturilor omului)
Dreptul	Revista „Dreptul”
ed.	ediție
Ed.	Editura
etc.	et caetera („și celelalte”)
H.G.	Hotărârea Guvernului
hot.	hotărârea
<i>ibidem</i>	în același loc
ICCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție
lit.	litera
M. Of.	Monitorul Oficial al României, Partea I
nr.	numărul
O.G.	Ordonanța Guvernului
O.U.G.	Ordonanța de urgență a Guvernului
op. cit.	opera citată
p.	pagina
par.	paragraful
pct.	punctul
pp.	paginile
RDP	Revista de drept penal
s.n.	sublinierea noastră
urm.	următoarele

NOTE: - Ori de câte ori în lucrare sunt menționate articole de lege fără indicarea legii din care fac parte, avem în vedere Codul de procedură penală al României, intrat în vigoare la 1 februarie 2014, cu modificările ulterioare.

- Folosirea sintagmei „legea veche” indică trimiterile făcute la Codul de procedură penală al României din 1969.

PARTEA SPECIALĂ

TITLUL I Urmărirea penală

COMENTARIU: Instituția urmăririi penale a suferit multe modificări, atât ca structură¹, cât și sub aspectul conținutului.

Reglementările privind organele de urmărire penală și competența acestora, precum și utilizarea investigatorilor sub acoperire nu mai sunt prevăzute în Titlul I al Părții speciale a noului Cod de procedură penală, ci în Partea generală.

Nu se mai regăsesc, în structura legii noi, instituțiile privind: actele premergătoare², încetarea urmăririi penale și scoaterea de sub urmărire penală, prezentarea materialului de urmărire penală, urmărirea fără punerea în mișcare a acțiunii penale.

Clasarea a fost extinsă la toate cazurile prevăzute de art. 16 alin. (1), care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale.

Au fost introduse instituții noi, cum ar fi: procedura audierii anticipate, renunțarea la urmărirea penală, soluționarea plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimiteri în judecată de către judecătorul de cameră preliminară. Astfel cum vom detalia la nota art. 318, instituția renunțării la urmărirea penală a fost declarată neconstituțională de Curtea Constituțională³.

¹ În unele cazuri se păstrează structura din legea veche, deși este discutabilă. Astfel, prevederea dispozițiilor privind rezolvarea cauzelor și sesizarea instanței în afara capitolului intitulat „Efectuarea urmăririi penale” ar putea lăsa impresia că această activitate s-ar situa în afara urmăririi penale, ceea ce, evident, nu este adevărat.

² Noua instituție, privind „Efectuarea de verificări prealabile”, prevăzută de dispozițiile art. 294¹, este total diferită, *informațiile* obținute fiind necesare pentru solicitarea autorizării prealabile, cerută de lege pentru începerea urmăririi penale, referatul prin care se constată aceste verificări neavând niciodată valențele unui mijloc de probă.

³ Potrivit comunicatului relații externe, relații cu presa și protocol (www.ccr.ro), în ziua de 20 ianuarie 2016, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 318 sunt neconstituționale.

Capitolul I

Dispoziții generale

 COMENTARIU: Spre deosebire de legea veche, dispozițiile generale se rezumă doar la obiectul urmăririi penale, actele organelor de urmărire penală și păstrarea unor acte de urmărire penală. Este de menționat că procurorul și organele de cercetare penală dispun asupra actelor și măsurilor procesuale numai prin ordonanță, procurorul soluționând cauza prin ordonanță sau rechizitoriu, după caz.

Art. 285. Obiectul urmăririi penale

(1) Urmărirea penală are ca obiect strângerea probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea persoanelor care au săvârșit o infracțiune și la stabilirea răspunderii penale a acestora, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată.

(2) Procedura din cursul urmăririi penale este nepublică.

 Notă: Dispozițiile alin. (1) sunt asemănătoare celor din legea veche. Considerăm deficitară și amplificată inutil formularea sintagmei folosite în locul termenului de „făptuitor”. Deși din majoritatea noilor prevederi¹ s-ar putea înțelege că *făptuitorul* este în afara procesului penal, din unele reglementări rezultă totuși că „făptuitor” este și persoana indicată în actul de sesizare a organelor de urmărire penală, între momentul începerii urmăririi penale *in rem* și momentul dobândirii de către aceasta a calității de suspect. Astfel, potrivit art. 158 alin. (7) lit. h), mandatul de percheziție trebuie să cuprindă numele *făptuitorului*, dacă este cunoscut². De asemenea, conform art. 252¹ alin. (5), suma de bani rezultată din valorificarea bunurilor mobile sechestrate poate fi consemnată pe numele făptuitorului, ceea ce presupune că măsurile asigurătorii au fost

¹ A se vedea dispozițiile art. 104, art. 286 alin. (2) lit. c), art. 310.

² Deși textul se referă și la suspect sau inculpat, condiția „dacă este cunoscut” îl poate privi doar pe făptuitor, având în vedere că efectuarea în continuare a urmăririi penale *in personam* și punerea în mișcare a acțiunii penale privesc întotdeauna o anumită persoană.

dispuse față de acesta. Or, măsurile asigurătorii pot fi dispuse numai în cursul procesului penal.

De asemenea, credem că este de prisos sublinierea referitoare la natura răspunderii persoanelor care au săvârșit infracțiuni, fiind evident că aceasta este penală.

În alin. (2) se face referire la una dintre trăsăturile urmăririi penale, arătându-se că aceasta este *nepublică*. Dacă, în legea veche, din această trăsătură deriva caracterul secret sau relativ secret al urmăririi penale, având în vedere că dispozițiile art. 94 permit părților și subiecților procesuali principali consultarea dosarului și în cursul urmăririi penale, dispoziția din alin. (2) se limitează numai la faptul că urmărirea penală se desfășoară fără publicitatea specifică fazei de judecată. Aceasta nu înseamnă că materialul dosarului poate fi adus la cunoștința publicului, dispozițiile art. 94 alin. (5) și (8) obligând părțile, subiecții procesuali principali și avocații acestora să păstreze confidențialitatea sau secretul datelor și actelor de care au luat cunoștință cu ocazia consultării dosarului.

În Proiect se prevedea și că urmărirea penală este *necontradictorie*. Legiuitorul a înlăturat această prevedere, pe bună dreptate, având în vedere că, în unele situații, apar și elemente de contradictorialitate¹.

➔ **Codul de procedură penală anterior:** „**Art. 200. Obiectul urmăririi penale.** Urmărirea penală are ca obiect strângerea probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea făptuitorilor și la stabilirea răspunderii acestora, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată”.

Art. 286. Actele organelor de urmărire penală

(1) Procurorul dispune asupra actelor sau măsurilor procesuale și soluționează cauza prin ordonanță, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Ordonanța trebuie să cuprindă:

- a) denumirea parchetului și data emiterii;
- b) numele, prenumele și calitatea celui care o întocmește;

¹ Bunăoară, în situațiile în care se dispune asupra măsurilor preventive.

- c) fapta care face obiectul urmăririi penale, încadrarea juridică a acesteia și, după caz, datele privitoare la persoana suspectului sau inculpatului;
- d) obiectul actului sau măsurii procesuale ori, după caz, tipul soluției, precum și motivele de fapt și de drept ale acestora;
- e) date referitoare la măsurile asigurătorii, măsurile de siguranță cu caracter medical și măsurile preventive luate în cursul urmăririi;
- f) alte mențiuni prevăzute de lege;
- g) semnătura celui care a întocmit-o.

(3) *Abrogat.*

(4) Organele de cercetare penală dispun, prin ordonanță, asupra actelor și măsurilor procesuale și formulează propuneri prin referat. Dispozițiile alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

 Notă: Spre deosebire de legea veche, care se referea atât la ordonanță, cât și la rezoluție, deși marginalul art. 203 făcea vorbire numai de „ordonanță”, legea nouă se referă expres numai la ordonanță, cu toate că marginalul ar lăsa să se înțeleagă că textul privește toate actele organelor de urmărire penală.

Din dispozițiile alin. (1) și (4) rezultă că organele de urmărire penală nu mai dispun asupra vreunui act prin rezoluție¹, ordonanța fiind singurul act prin care acestea dispun asupra actelor și măsurilor procesuale, cu excepția cazurilor când, pentru procuror, legea prevede altfel. În situația în care procurorul rezolvă cauza prin trimiterea în judecată a inculpatului, potrivit art. 327 lit. a), emite *rechizitoriu*, iar când inculpatul recunoaște comiterea faptei, în condițiile art. 478 și următoarele, sesizează instanța cu *acordul de recunoaștere a vinovăției*, potrivit art. 483.

Alin. (4) prevede expres, spre deosebire de art. 203 alin. (3) din legea veche, că organele de cercetare penală formulează propunerile prin *referat*.

¹ Este discutabilă natura actului prin care se dispune confirmarea rechizitoriului, potrivit art. 328 alin. (1), de către procurorul ierarhic superior. Considerăm că, și în acest caz, mențiunea făcută pe rechizitoriu, „verificat sub aspectul legalității și temeiniciei”, se face în baza unei ordonanțe de confirmare a rechizitoriului. Având în vedere că infirmarea rechizitoriului se dispune prin ordonanță, ținând seama de regula simetriei actelor juridice, și confirmarea trebuie făcută tot printr-o ordonanță.

Un element de noutate este folosirea sintagmei de „soluționarea cauzelor”, în locul celei de „rezolvare a cauzelor” din legea veche¹, legiuitorul nefiind însă consecvent, marginalul art. 327 fiind intitulat „Rezolvarea cauzelor”. Deși termenii de „soluționare” și „rezolvare” sunt sinonimi, primul este consacrat pentru situațiile dezlegării unei cauze de către instanță². Mențiunile pe care trebuie să le cuprindă o ordonanță sunt mai detaliate decât în legea veche. Dacă în art. 203 alin. (2) se făcea referire generic la cauza penală, în alin. (2) lit. c) se arată în concret mențiunile de identificare ale cauzei³.

- ☞ **Codul de procedură penală anterior:** „**Art. 203. Ordonanțele organului de urmărire penală.** (1) În desfășurarea urmăririi penale, organul de urmărire dispune asupra actelor sau măsurilor procesuale prin ordonanță, acolo unde legea prevede aceasta, iar în celelalte cazuri prin rezoluție motivată. (2) Ordonanța trebuie să fie motivată și să cuprindă totdeauna data și locul întocmirii, numele, prenumele și calitatea celui care o întocmește, cauza la care se referă, obiectul actului sau măsurii procesuale, temeiul legal al acesteia și semnătura celui care a întocmit-o. Ordonanța va cuprinde de asemenea mențiunile speciale prevăzute de lege pentru anumite acte sau măsuri. (3) Când organul de cercetare penală consideră că este cazul să fie luate anumite măsuri, face propuneri motivate”.

Art. 287. Păstrarea unor acte de urmărire penală

(1) Când legea prevede că un act sau o măsură procesuală trebuie să fie încuviințată, autorizată sau confirmată, un exemplar al actului rămâne la procuror.

(2) În cazurile în care procurorul sesizează judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară ori alte autorități prevăzute de lege, în vederea soluționării propunerilor ori cererilor formulate în cursul urmăririi penale, va înainta copii numerotate și certificate de grefa parchetului de pe actele dosarului ori numai de pe cele care au legătură cu cererea sau propunerea formulată. Organul de urmărire penală păstrează originalul actelor, în vederea continuării urmăririi penale.

¹ A se vedea art. 262 din legea veche.

² A se vedea art. 391, art. 421, art. 462 etc.

³ Considerăm că, în cazul dispunerii unor măsuri asigurătorii în stadiul urmăririi penale *in rem*, ordonanța trebuie să cuprindă și datele privitoare la persoana făptuitorului.

 Notă: Deși, aparent, dispozițiile alin. (1) sunt asemănătoare cu cele ale art. 205 alin. (1) din legea veche, este de observat că, în lipsa precizării organului care trebuie să încuviințeze, autorizeze sau să confirme actul sau măsura procesuală, precum și a naturii actului prin care se realizează aceste operații, înțelesul legii noi ar putea fi mult mai amplu¹. Ținând seama de marginalul articolului, credem că interpretarea alin. (1) trebuie să fie restrictivă, norma juridică exprimând mai mult decât a intenționat legiuitorul, și anume păstrarea de către procuror a unui exemplar al ordonanței² prin care acesta s-a pronunțat asupra încuviințării, autorizării sau confirmării actului sau măsurii procesuale.

Dispozițiile alin. (2) au în vedere toate cazurile în care, *în cursul urmăririi penale*, este necesară sesizarea judecătorului de drepturi și libertăți³, a judecătorului de cameră preliminară⁴ ori a altei autorități⁵.

Spre deosebire de legea veche, întotdeauna originalul actelor dosarului se păstrează de organul de urmărire penală, organului judiciar sau autorității sesizate fiindu-i înaintate copii de pe acestea ori numai de pe unele acte ale dosarului⁶.

¹ În cazul *încuviințării* percheziționării, reținerii sau arestării unui parlamentar, actul care ar trebui păstrat de procuror este hotărârea Camerei din care face parte deputatul sau senatorul. În cazul *autorizării* începerii urmăririi penale împotriva membrilor Guvernului, s-ar păstra hotărârea uneia dintre Camere sau decretul Președintelui României.

² Ținând seama de dispozițiile art. 286 alin. (1), singurul act prin care procurorul poate dispune asupra încuviințării, autorizării sau confirmării unui act sau a unei măsuri procesuale este ordonanța.

³ De exemplu, în cazul luării unor măsuri procesuale date în competența judecătorului de drepturi și libertăți. De menționat că procurorul trebuie să procedeze la fel și în cazul în care inculpatul a formulat plângere împotriva ordonanței de luare a măsurilor restrictive de libertate.

⁴ Bunăoară, în cazul redeschiderii urmăririi penale, când, potrivit art. 335 alin. (4), este necesară confirmarea judecătorului de cameră preliminară. Este discutabil dacă, în acest caz, este necesară înaintarea de copii de pe dosar, organul de urmărire penală neavând cum să continue urmărirea penală până ce judecătorul de cameră preliminară nu a confirmat redeschiderea urmăririi penale.

⁵ Pentru percheziționarea, reținerea sau arestarea deputaților și senatorilor este necesară, potrivit art. 72 alin. (2) din Constituția României, încuviințarea Camerei din care aceștia fac parte.

⁶ De pildă, dacă în cauză sunt mai mulți inculpați și propunerea de luare a măsurii arestării preventive privește numai pe unul dintre inculpați, vor fi trimise copii numai de pe actele care îl privesc pe acest inculpat.

Dispozițiile alin. (2) nu sunt imperative, chiar dacă termenii folosiți ar lăsa să se înțeleagă aceasta. Astfel, potrivit art. 242 alin. (6), în cazul formulării de către inculpat a unei cereri de revocare sau înlocuire a unei măsuri preventive, procurorul poate înainta judecătorului de drepturi și libertăți *dosarul cauzei* sau copie certificată de pe acesta. Ținând seama de faptul că prin dispozițiile analizate s-a urmărit ca desfășurarea urmăririi penale să nu fie tergiversată de soluționarea propunerilor ori cererilor formulate, este la latitudinea procurorului de a aprecia, de la caz la caz, care este modalitatea cea mai adecvată¹.

- **Codul de procedură penală anterior:** „**Art. 205. Păstrarea unor acte de urmărire penală.** (1) Când legea prevede că un act sau o măsură procesuală trebuie să fie încuviințată, autorizată sau confirmată de procuror, un exemplar al ordonanței sau al actului procesual rămâne la procuror. (2) În cazurile în care procurorul înaintează dosarul cauzei instanței în vederea soluționării propunerilor ori cererilor formulate în cursul urmăririi penale, acesta sau organul de cercetare penală păstrează copii de pe toate actele dosarului, în vederea continuării urmăririi penale. (3) În cazurile în care, în cursul urmăririi penale, dosarul cauzei este solicitat în același timp de instanțe diferite, procurorul înaintează copii numerotate și certificate de greșa parchetului de pe toate actele dosarului. Organul de urmărire penală păstrează originalul actelor dosarului, în vederea continuării urmăririi penale”.

Capitolul II

Sesizarea organelor de urmărire penală

COMENTARIU: „Sesizarea organelor de urmărire penală” constituie un capitol distinct, structura fiind diferită de aceea din legea veche, fiind excluse actele premergătoare și inclusă instituția plângerii prealabile. Verificarea competenței a fost înlocuită cu instituția examinării sesizării, cu o formulare destul de formalistă care, în redactarea sa, limitează posibilitatea unor sesizări din oficiu.

¹ Este posibil ca, în unele cauze complexe, cu foarte multe volume, să fie mai scurt timpul de soluționare a unei propuneri sau cereri prin trimiterea dosarului cauzei, decât dacă s-ar copia, numerota și certifica toate actele dosarului.